

Isona meistä kaikista tulee eläkeläisiä

Yrittäjän eläkevakuutus 2011

SISÄLLYS

Yrittäjän eläkevakuutus	5
Ilmarinen palvelee	5
Yrityksen perustamisen vaiheet	6
Hyvä tietää YEL-vakuutuksesta	7
Vakuutusasiat hoituvat verkossa	8
Vakuutuspalvelu helpottaa työtäsi	8
Eläketiedot omilla verkkopankkitunnuksilla	8
Kenen pitää ottaa YEL-vakuutus?	8
Eläkkeellä oleva yrittäjä	8
Sivutoiminen yrittäjä	9
Kuka on YEL-yrittäjä?	9
Yrittäjä vai työntekijä?	9
Yrittäjän tunnusmerkkejä	9
Työsuhteen tunnusmerkkejä	9
Yrittäjän käsite eri laeissa	9
Esimerkkejä omistajan ja perheenjäsenten vakuuttamisesta	10
Perheenjäsen työeläkelakien mukaan	11
Johtava asema	11
Bulvaani	11
Apurahansaajat	11
Maatilatalouden sivutoiminta ja metsätraktoriyrittäjät	11
Vakuutuksen tekeminen	12
Vakuutuksen myöhästyminen	12
Yrittäjän muut sosiaalivakuutukset	12
YEL-vakuutuksen työtulo	12
Työtulon vaikutus eläkkeeseen	12
Sairauspäiväraha YEL-työtulon mukaan	13
Työttömyysturva ja tapaturmavakuutus	13
Esimerkkejä sairauspäivärahasta ja työttömyysturvan ansiopäivärahasta	13
YEL-työtulon arvioiminen	13
Eläketurvakeskuksen ohjeet työtulon arvioimiseksi	14
Työtulon muutos	14
Työtuloa ja eläkettä voi parantaa lisämaksulla	14
Kokeile ja hae maksujoustoa Vakuutuspalvelussa	14
Maksun jouston vaikutus etuuksiin	14
YEL-vakuutuksen päättäminen	15
Yrittäjätoiminnan keskeytykset	15
YEL-vakuutusmaksu	15
Aloittavan yrittäjän maksualennus	15
YEL-maksujen maksaminen	15
Viivästynyt vakuutusmaksu	16
Maksujärjestelyt	16
Eräkuukaudet ja korko vaikuttavat YEL-maksuun	16
Vanhentuneet, maksamatta jääneet YEL-maksut pienentävät eläkettä	16
YEL-maksut voi vähentää verotuksessa	16
Verovähennysoikeuden vaikutus YEL-maksuun vuonna 2011	17

Yrittäjän ulkomaantyö	18
Vakuuttaminen sopimuksettomissa maissa	18
EU-, ETA-maat ja Sveitsi	18
Lähetetty yrittäjä	18
Yrittäjänä kahdessa tai useammassa maassa	18
Todistukset	18
Vakuuttaminen sosiaaliturvasopimusmaassa	19
USA	19
Kanada ja Quebec	19
Israel	19
Chile	19
Australia	19
Eläke ulkomaantyöstä	19
Yrittäjän työeläke	20
Eläkkeelle ikääntymisen perusteella	20
Varhennettu vanhuuseläke 62-vuotiaana	20
Vanhuuseläke 63–68-vuotiaana	20
Osa-aikaeläke osa-aikatyöhön siirtyvälle	20
Ammatillinen kuntoutus työkyvyn säilymiseksi	20
Eläke työkyvyttömyyden sattuessa	20
Eläke työttömyyden vuoksi	20
Perhe-eläke yrittäjän kuoleman jälkeen	21
Kansaneläke	21
Miten eläkettä haetaan?	21
Miten YEL-eläke lasketaan?	21
Eläkkeen karttuminen vuoden 2004 loppuun saakka	21
Oikeusturva ja muutoksenhaku	22
TyEL-vakuutus työntekijöille	22
Milloin työntekijä vakuutetaan?	22
Sopimustyönantajan vakuutus	22
Vakuutuksen tekeminen	22
Tilapäinen työnantaja	22
Työntekijöiden muut sosiaalivakuutukset	23
Ilmarisen yhteystiedot	23
Sosiaalivakuutusmaksut 2011	24

Yrittäjän eläkevakuutus

Yrittäjälle karttuu työeläkettä yrittäjätoiminnan perusteella. Itsenäinen yrittäjä järjestää työeläketurvansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaan ja kustantaa eläketurvansa itse. YEL koskee myös Suomessa asuvaa ulkomaalaista yrittäjää.

YEL-eläke antaa yrittäjälle toimeentulon silloin, kun yrittäjätoiminta olennaisesti vähenee tai päättyy työkyvyttömyyden takia tai eläkkeeseen oikeuttava ikä täyttyy. Ammatillisella kuntoutuksella voidaan tukea yrittäjän paluuta työhön ja työn tai ammatinvaihtoa, jos sairaus uhkaa lähivuosina aiheuttaa työkyvyttömyyden. Omaisilla on perhe-eläketurva yrittäjän kuoleman jälkeen.

Vakuutuksen järjestelyaika

YEL-vakuutus pitää tehdä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa YEL-toiminnan alkamisesta. YEL-vakuutusta ei voi korvata vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla. Yrittäjä voi täydentää työeläketurvaansa yksilöllisellä eläkevakuutuksella, jota hoitavat henkilövakuutusyhtiöt.

Työtulo eläkkeen ja sosiaaliturvan perusta

Yrittäjän eläkkeen perustaksi vahvistetulla YEL-työtulolla on merkitystä yrittäjän sosiaaliturvaan jo ennen eläkettä. Työtulo vaikuttaa Kelan sairaus- ja äitiyspäivärahaan sekä työttömyysturvaan.

Työntekijän ansiotyö vakuutetaan TyEL:n mukaan

Jos palkkaat työntekijän, työnantajana sinun pitää hoitaa kuntoon työntekijän eläketurva. Työntekijä vakuutetaan TyEL:n mukaan (ks. s. 22).

Kaikki yksityisalojen, myös kotitalouden palkkaamat työntekijät vakuutetaan nykyisin TyEL:n mukaan.

Tässä esitteessä kerromme yrittäjän YEL-vakuutuksesta. Työntekijän eläketurvän järjestämisestä kerromme tarkemmin esitteissä Työnantaja ja TyEL-vakuutus ja TyEL-vakuutus käytännössä -opas.

Ilmarinen palvelee

Ilmarinen huolehtii yrittäjien YEL-vakuuttamisesta sekä yksityisalojen ja kotitalouksien palkkaamien työntekijöiden TyEL-vakuutuksista.

Ilmarinen on keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö. Sen osakkaita ovat vakuutuksenottajat, vakuutetut työntekijät ja takuupääoman omistajat.

Eläkeasiat on helpointa hoitaa yhden kumppanin kanssa. Jos yritykselläsi on TyEL-vakuutus eri yhtiössä, voit keskittää vakuutukset siirtämällä vakuutuksen toisesta yhtiöstä Ilmariseen.

Ilmarisen asiakkaana hyödyt monipuolisista ja vaivattomista palveluistamme sekä henkilöstömme osaamisesta. Asiakaspalvelumme neuvoo sinua kaikissa eläkevakuuttamiseen ja eläkkeisiin liittyvissä asioissa.

Saat meiltä käyttöösi laajat ja helppokäyttöiset verkkopalvelut. Vakuutuspalvelussa (www.ilmarinen.fi/vakuutuspalvelu) voit hoitaa kaikki eläkevakuutusasiat. Eläkepalvelussa (www.ilmarinen.fi/eläkepalvelu) saat tietoa omasta eläkkeestäsi.

Tuemme myös asiakasyritystemme työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitämistä edistäviä toimenpiteitä.

Tarjoamme monipuolisia lainavaihtoehtoja, vuokraamme liike- ja toimitilaa yrityksille sekä asuntoja yksityishenkilöille.

Yhteystiedot

Asiakaspalvelumme palvelee sinua arkisin klo 8–17.

- Eläke- ja vakuutusasiat, puhelin 010 195 000
- Vakuutusasiat, sähköposti vakuutuspalvelu@ilmarinen.fi
- Vakuutuspalvelun tuki, puhelin 010 284 3573
- www.ilmarinen.fi
- Asiakaspalvelutoimisto, Porkkalankatu 1, Helsinki, arkisin klo 8–16

Asiakkaitamme palvelevat myös OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjantähden palvelupisteet.

Yrityksen perustamisen vaiheet

Lähde: Suomen Uusyrityskeskukset ry

Hyvä tietää YEL-vakuutuksesta

Mitä uutta?	Vuodesta 2011 alkaen osakeyhtiön johtavassa asemassa työskentelevä osakas vakuutetaan yrittäjänä, jos hän omistaa yksin yli 30 % tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 % osakkeista tai äänimäärästä.
YEL-työtulo	Pidä huoli siitä, että YEL-vakuutuksesi työtulo on ajan tasalla ja vastaa työpanostasi ja yritystoiminnan laajuutta. Eläkkeen suuruuteen vaikuttavat kaikki YEL-työtulot koko yrittäjätoiminnan ajalta. YEL-työtulosta lasketaan myös Kelan maksamat sairausvakuutuksen päivärahat (s. 13).
Maksun jousto	Lisämaksua maksamalla voit parantaa maksuvuoden työtuloa ja siltä kertyvää eläkettä. Maksu joustaa myös alaspäin. Maksujousto ei muuta työtuloa pysyvästi (s. 14).
Eräkuukaudet	Voit valita vakuutusmaksujen eräkuukaudet vakuutusehtojen rajoissa ja muuttaa niitä tarpeen mukaan. Vähintään puolet eräkuukausista pitää olla ennen elokuuta. Eräkuukausia voi olla 1, 2, 3, 4, 6 tai 12 vuodessa. Eräkuukaudet ja maksun laskennassa käytettävä korko vaikuttavat YEL-maksuun (s. 16).
Maksujärjestelyt	Jos maksun maksaminen ajallaan ei ole mahdollista, ota yhteyttä Ilmarisen asiakaspalveluun ennen eräpäivää ja sovi maksujärjestelyistä, puhelin 010 195 000. Ennen eräpäivää voit itsekin muuttaa maksuaikataulua verkon Vakuutuspalvelussa (www.ilmarinen.fi/vakuutuspalvelu).
Vastuu vakuutusmaksusta	YEL-vakuutus on henkilökohtainen, joten yrittäjä vastaa vakuutusmaksuista, vaikka maksajaksi olisi sovittu yritys. Henkilöyhtiössä myös yhtiökumppani voi joutua vastuuseen vakuutusmaksusta.
Todistukset	Todistuksen maksetuista vakuutusmaksuista tai vakuutuksen voimassaolosta saat helpoiten Vakuutuspalvelusta osoitteesta www.ilmarinen.fi/vakuutuspalvelu . Yrittäjä voi kirjautua Vakuutuspalveluun verkkopankkitunnuksillaan.
Verovähennys	YEL-vakuutusmaksu on kokonaan vähennyskelpoinen verotuksessa. Maksun voi vähentää yritys tai yrittäjä riippuen siitä, kumpi on maksun maksanut. Maksun voi vähentää myös suurempituloinen puoliso, jos yrittäjä (ei yritys) on maksanut maksut. Myös joustoon perustuvan lisämaksun voi vähentää verotuksessa.
Omistussuhteet	Tarkista vakuutustilanne, jos omistussuhteet muuttuvat. Muutokset voivat vaikuttaa siihen, vakuutetaanko työskentely YEL:n vai TyEL:n mukaan.
Puolison vakuutus	Yrityksessä ilman palkkaa työskentelevä ammatinharjoittajan puoliso tai muu perheenjäsen vakuutetaan YEL:n mukaan. ETK valvoo pääasiallisesti verotietojen perusteella, että yrittäjät ottavat eläkevakuutuksen. (s. 8).
Sivutoiminen yrittäjä	Myös sivutoimisella yrittäjällä pitää olla YEL-vakuutus, jos YEL-työtuloksi voidaan arvioida keskimäärin vähintään 6 896,69 euroa vuodessa (2011).

Vakuutusasiat hoituvat verkossa

Verkkosivujemme Tietopankki-osiossa on tietoa vakuuttamisesta, eläketurvasta ja kuntoutuksista. Sieltä löydät myös julkaisut sekä vakuutuksen ja eläkkeen hakemisessa tarvittavat lomakkeet.

Kaikki YEL- ja TyEL-asiat voit hoitaa helposti maksuttomassa Vakuutuspalvelussamme osoitteessa www.ilmarinen.fi/vakuutuspalvelu.

Vakuutuspalvelu helpottaa työtäsi

Vakuutuspalvelussa voit hoitaa kaikki TyEL- ja YEL-vakuuttamiseen liittyvät asiat nopeasti ja turvallisesti. Yrittäjänä hoidat omat YEL-vakuutusasiasi henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillasi tai Ilmarisesta saamillasi tunnuksilla. TyEL-asioiden hoitoon tarvitset Ilmarisen toimittamat tunnuksat. Palvelu on maksuton ja käytettävissäsi vuorokauden ympäri.

Vakuutuspalvelussa voit mm.

- laskea, miten työtulon muutos vaikuttaa eläkkeeseen ja maksuihin sekä hakea muutosta
- maksaa maksuja ja tarkistaa maksutilanteen
- tehdä maksusopimuksia
- tulostaa erilaisia todistuksia, esim. vakuutusmaksutodistuksen
- urakkatarjousta varten tai maksettujen vakuutusmaksujen erittelyn verottajalle
- laskea lisämaksun vaikutuksen vuosimaksuun ja tehdä joustomaksuhakemuksen.

Jos sinulla on työntekijöitä varten TyEL-vakuutus, tarvitset heidän työeläkeasioiden hoitoa varten erilliset verkkopalvelutunnukset, puhelin 010 284 3573.

Yrittäjä voi antaa tilitoimistolle verkkopalvelusopimuksella suostumuksen käyttää eläkevakuutusasioiden hoitoon Vakuutuspalvelua.

Eläketiedot omilla verkkopankkitunnuksilla

Yrittäjänä saat tietoa ansiotyöstä kertyvästä eläkkeestäsi kirjautumalla henkilökohtaisilla verkkopankin tunnuksilla Eläkepalveluun (www.ilmarinen.fi/elakepalvelu). Eläkepalvelussa voit tehdä arvion vanhuuseläkkeestä ja pyytää laskelmia muista eläkevaihtoehtoista.

Palvelussa on myös työeläkeote, joka sisältää tiedot yksityisalan työsuhteista ja yrittäjätoiminnasta sekä edellisen vuoden loppuun mennessä kertyneestä eläkkeestä. Otteessa ei ole tietoja julkisen alan työsuhteista, ulkomaantyöstä eikä lisäeläkkeistä.

Jos valitset työeläkeotteen toimitustavaksi verkkootteen, pääset tarkistamaan eläketietosi heti niiden valmistumisen jälkeen.

Jos tiedoissa on korjattavaa, korjauspyynnön voit helpoiten tehdä Eläkepalvelussa.

Kenen pitää ottaa YEL-vakuutus?

Yrittäjän eläkelain mukaan vakuutetaan Suomessa asuva yrittäjä, jos

- hän on 18–67-vuotias. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja päättyy 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopussa.
- yrittäjätoiminta on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään 4 kuukautta 18 vuoden iän täyttämiskuukauden jälkeen. Vakuutus alkaa kuitenkin yrittäjätoiminnan alusta.
- työtulo on keskimäärin vähintään 6 896,69 (v. 2011) euroa vuodessa. Enintään YEL-työtulo voi olla 156 625 euroa.
- hänen ansiotyönsä ei kuulu muun eläkelain, esi-

merkiksi MYEL:n piiriin. MYEL:n mukaan vakuutetaan maatalousyrittäjä, poronhoitaja ja kalastaja sekä apurahansaajat.

Eläkkeellä oleva yrittäjä

Myös työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalla pitää olla YEL-vakuutus, jos hän työskentelee eläkkeen rinnalla. Työeläkelakien mukaisella vanhuuseläkkeellä olevan yrittäjän YEL-vakuuttaminen on vapaaehtoista.

Yrittäjätoiminnasta eläkkeen rinnalla karttuu uutta eläkettä 1,5 % YEL-työtulosta vuodessa. Vanhuuseläkkeen rinnalla ansaitun eläkkeen saa aikai-

sintaan 68 vuoden iässä. Osa-aikaeläkkeen rinnalla eläke karttuu eri tavalla. Eläkettä täytyy aina hakea.

Sivutoiminen yrittäjä

Sivutoimisella yrittäjällä pitää olla YEL-vakuutus, jos YEL-työtuloksi on arvioitava vähintään 6 896,69 euroa vuodessa. Kausiluonteinen, toistuva työ yhdistetään yleensä ympärivuotiseksi jatkuvaksi toiminnaksi arvioitaessa yrittäjätoiminnan 4 kuukauden kestoa.

Vuodesta 2002 lähtien ei YEL-vakuuttamisesta ole enää saanut vapautusta. Ennen 1.1.2002 voimassa olleiden säännösten perusteella myönnetty vapautukset ovat päättyneet viimeistään 31.12.2006. Vapautetun yrittäjän, jolla on yrittäjätoimintaa, pitää vakuuttaa itsensä vapautuksen päättymisestä lukien. Poikkeuksena on vakuuttamisesta vapautettu, vuonna 1960 tai sitä ennen syntynyt yrittäjä, jonka vapautuksen edellytykset edelleen täyttyvät.

Kuka on YEL-yrittäjä?

Yrittäjien eläkelain mukaan vakuutettava yrittäjä on

- ammatin- ja liikkeenharjoittaja
- ammatin- ja liikkeenharjoittajan aviopuoliso, avopuoliso tai muu perheenjäsen, joka työskentelee yrityksessä ilman palkkaa
- avoimen yhtiön yhtiömies. Yhtiössä työskentelevää puolisoa tai perheenjäsentä, joka ei ole yhtiömies, ei vakuuteta YEL:n mukaan. Jos hänelle maksetaan palkkaa, hänet vakuutetaan työntekijän eläkelain, TyEL:n mukaan. Jos palkkaa ei makseta, hän jää eläketurvan ulkopuolelle.
- kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies. Ääneton yhtiömies vakuutetaan TyEL:n mukaan, jos hän saa palkkaa. Jos palkkaa ei makseta, hän jää eläketurvan ulkopuolelle.
- eräiden koneyhtymien yhtiömiehet (esimerkiksi metsäkoneyrittäjät)
- osakeyhtiön johtavassa asemassa työskentelevä osakas, joka omistaa yksin yli 30 % tai yhdessä samassa taloudessa asuvien perheenjäsentensä kanssa yli 50 % yhtiön osakkeista tai äänimäärästä. Osakkaan vakuuttaminen on muuttunut 1.1.2011 alkaen. Aikaisemmin osakas on kuulunut YEL:n piiriin, jos hänen omistusosuutensa yksin tai yhdessä perheenjäsenten kanssa on ollut yli 50 %.
- muussa yhteisössä, esimerkiksi osuuskunnassa, johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, jolla on vastaava määräysvalta yhteisössä, kuin YEL:n mukaan vakuutettavalla osakeyhtiön osakkaalla.

YEL-vakuutuksen työtulo määritellään työpanoksen perusteella. Jos omistaja ei työskentele yrityksessä, pelkän omistajuuden perusteella ei eläketurvaa kuulu vakuuttaa.

Yrittäjä vai työntekijä?

Työsuhteen ja yrittäjyyden rajanvedossa työntekijän ja työnsuorittajan sopimuksella on tärkeä merkitys. Jos tosiasialliset olosuhteet ovat ristiriidassa sopimuksen kanssa, oikea vakuuttaminen joudutaan ratkaisemaan erilaisten tunnusmerkkien perusteella.

Yrittäjätoiminnan tunnusmerkkejä

- taloudellinen riski
- työn suorittajalla on oikeus päättää työn suorittavasta ja organisoinnista
- tekijällä on omia työvälineitä ja laitteita
- tekijä saa itse määrätä työajan
- sopimus ei rajoita toimeksiantojen tekemistä muille
- tekijällä on oikeus työntekijää kuulematta käyttää apulaista ja sijaista
- ilmoittautuminen verottajan ennakkoperintärekisteriin ja rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi

Työsuhteen tunnusmerkkejä

- työsuhteeseen perustuu suulliseen, kirjalliseen tai sähköiseen sopimukseen
- työ tehdään työnantajan lukuun palkkaa tai muuta vastiketta vastaan
- työtä tehdään työnantajan johdon ja valvonnan alaisena

Yrittäjän käsite eri laeissa

Yrittäjän käsite poikkeaa jonkin verran vakuutettaessa YEL:n ja vakuutettaessa tapaturmavakuutuslain mukaan. Esimerkiksi lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies vakuutetaan kuten työsuhteessa olevat, jos heidän omistusosuutensa yhtiöstä on enintään 50 prosenttia. Eläketurva sen sijaan vakuutetaan YEL:n mukaan.

Työttömyysturvassa yrittäjinä pidetään YEL:n (ja MYEL:n) piiriin kuuluvien lisäksi myös osaa yrityksen osaomistajista, jotka työeläkelakien mukaan vakuutetaan TyEL:n mukaan. Työttömyysturvain mukaan yrittäjäksi katsotaan yrityksessä työskentelevä henkilö, joka omistaa yksin tai perheenjäsentensä kanssa tai jonka perheenjäsenet omistavat vähintään 50 prosenttia yrityksestä. Jos hän on johtavassa asemassa, häntä pidetään yrittäjänä myös silloin, kun

hän omistaa itse vähintään 15 prosenttia tai kun hän yhdessä perheenjäsenten kanssa tai perheenjäsenet omistavat vähintään 30 prosenttia yrityksestä. Varsinkin palkansaajana aiemmin työskennelleen henkilön on hyvä pitää huoli siitä, että hän on vakuutettu oikeassa työttömyyskassassa. Lain mukaan yrittäjäksi katsottava henkilö ei kuulu työttömyysturvassa palkansaajien kassaan.

Osa yrityksessä työskentelevistä omistajista vakuutetaan TyEL:n mukaan.

Perheenjäsen työeläkelakien mukaan

Osakeyhtiön omistajan perheenjäseneksi katsotaan osakeomistusedellytystä arvioitaessa

- yrittäjän aviopuoliso riippumatta siitä, asuvatko puoliset samassa taloudessa vai eivät
- yrittäjän avopuoliso, jos avopari elää yhteisessä taloudessa
- henkilö, joka elää yrittäjän kanssa vakinaisesti samassa taloudessa ja on yrittäjälle tai hänen avio/avopuolisolleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa (lapset, vanhemmat tai isovanhemmat). Ottolapset ja ottovanhemmat rinnastetaan muihin lapsiin ja vanhempiin. Sisaruskia ei pidetä perheenjäseninä, vaikka he asuisivatkin samassa taloudessa.
- samaa sukupuolta olevat parisuhteensa rekisteröineet henkilöt.

Jos ammatin- tai liikkeenharjoittaja ja hänen puolisonsa harjoittavat yhdessä yrittäjätoimintaa, verotuksessa tulo jaetaan puolisoitten kesken työpanosten mukaan. Ilman erillistä selvitystä tulo puolitetään. YEL-valvonnassa puolisolle jaetun tulon katsotaan yleensä osoittavan, että puoliso on myös vakuuttamisvelvollinen.

Johtava asema

Johtavassa asemassa olevana pidetään esimerkiksi toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä, talousjohtajaa, markkinointijohtajaa tai vastaavia johtajanimikkeisiä päätösvaltaa käyttäviä henkilöitä. Pienissä perheyriyksissä omistaja-perheenjäsenet ovat käytännössä useimmiten johtavassa asemassa.

Bulvaani

YEL:n mukaisena yrittäjänä pidetään henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yrittäjätoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä tai sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräysvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

Apurahansaajat

Suomesta tieteelliseen tai taiteelliseen työskentelyyn myönnetyn apurahan saajan on pitänyt vuodesta 2009 alkaen vakuuttaa eläke- ja muu sosiaaliturvansa maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL), mukaan. Apurahan tulee olla tarkoitettu vähintään neljän kuukauden työskentelyyn Suomessa ja määrän tulee olla vähintään 1 149,45 euroa, mikä vastaa vuosiansiona 3 448,34 euroa (2011). Lisätiedot www.mela.fi.

Apurahansaaja voi apurahalla työskentelynsä rinnalla työskennellä myös työ- tai virkasuhteessa tai yrittäjänä. Tällöin hän apurahansaajana kuuluu vakuutettavaksi MYEL:n mukaan ja työntekijänä esimerkiksi TyEL:n tai yrittäjänä YEL:n piiriin.

Maatilatalouden sivutoiminta ja metsätraktoriyrittäjät

Maatalousyrittäjää, poronhoitajaa sekä ammatti- maista kalastajaa koskee maatalousyrittäjien eläkelaki (MYEL). Eläketurvaa hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos, MELA.

Maatilatalouden yhteydessä harjoitettu erillinen yritystoiminta, jota verotetaan elinkeinotulon verotuksesta annetun lain (EVL) mukaan, kuuluu YEL:n piiriin.

Metsätraktoriyrittäjä vakuuttaa itsensä YEL:n mukaan, jos työtä verotetaan EVL:n mukaan. Jos metsätraktoriyrittäjä verotetaan maatalouden yhteydessä, yrittäjätoiminta kuuluu MYEL:n piiriin. Metsätraktoriyrittäjän palkkaamat työsuhhteessa olevat metsäkoneenkuljettajat työnantaja vakuuttaa TyEL:n mukaan.

Vakuutuksen tekeminen

YEL-vakuutus pitää tehdä kuuden kuukauden kuluessa YEL:n piiriin kuuluvan toiminnan alkamisesta.

Voit tehdä YEL-vakuutuksen Ilmariseen helposti täyttämällä sähköisen vakuutushakemuksen verkkosivujen www.ilmarinen.fi Vakuutushakemuspalvelussa.

Vakuutushakemuksen voi myös täyttää verkkosivuilla, tulostaa ja postittaa Ilmariseen. Puhelimitse Ilmarinen palvelee vakuutus- ja eläkeasioissa numerossa 010 195 000.

Eläkevakuutuksen ja samalla muut vakuutusasiat saat kuntoon käymällä lähimmässä yhteistyöyhtiömme OP-Pohjola-ryhmän tai Pohjantähden palvelupisteessä.

Yrittäjä vakuuttaa kaiken yrittäjätoimintansa samaan YEL-vakuutukseen, vaikka toimintaa harjoitettaisiin useassa eri yrityksessä. Yrittäjällä voi kuitenkin olla rinnakkainen YEL- ja MyEL-vakuutus.

Vakuutuksen myöhästyminen

Jos vakuutuksen ottaminen myöhästyy, vakuutusmaksuun lasketaan korotus myöhästymisajalta.

Jos YEL-vakuutus tehdään puolen vuoden järjestelyajan jälkeen, takautuvan ajan maksua korotetaan 10 prosenttia. Eläketurvakeskus valvoo, että yrittäjät ottavat YEL-vakuutuksen. Valvonnan tarkoituksena on turvata yrittäjän eläkkeen karttuminen ja myös tasapuoliset kilpailuolosuhteet yrittäjien kesken.

Jälkikäteen vakuutus voidaan tehdä enintään kulumassa olevalle ja kolmelle sitä edeltävälle vuodelle.

Jos yrittäjä ei ota YEL-vakuutusta, Eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen yrittäjän puolesta jostain eläkeyhtiöstä. Tällöin takautuvan ajan maksun korotus on vähintään 30 prosenttia. Korotus voi olla enintään vakuutusmaksun suuruinen. Yrittäjä ei tällöin saa alkavan yrittäjän maksunalennusta.

Yrittäjän muut sosiaalivakuutukset

YEL-eläkkeen lisäksi yrittäjän sosiaalivakuutusturvaan voi kuulua Kelan maksama kansaneläke, sairausvakuutuksen päiväraha ja työttömyysturvan peruspäiväraha. Lisätietoja saa osoitteesta www.kela.fi tai Kelan toimistoista.

Yrittäjä voi liittyä yrittäjien työttömyyskassaan. Lisätietoja ansiopäivärahasta saa Suomen Yrittäjien Työttömyyskassasta (www.syt.fi) tai Ammatinharjoittajien ja yrittäjien työttömyyskassasta (www.ayt.fi).

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ulkopuolelle jäävä yrittäjä voi ottaa itselleen ja yrityksessä työskenteleville perheenjäsenille yrittäjän tapaturmavakuutuksen.

Ilmarinen toimii yhteistyössä OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjantähden kanssa, joissa yritys ja yrittäjä voi hoitaa tapaturmavakuutuksen ja muut vakuutusasiansa. Pakollista vakuuttamista voi täydentää vapaaehtoisilla vakuutuksilla, joita ovat esimerkiksi henkivakuutus, työkyvyttömyysvakuutus, sairaus- tai sairauskuluvakuutus, yksityistapaturmavakuutus, matkavakuutus, eläkevakuutuksen lisäetu tai yksilöllinen eläkevakuutus.

YEL-vakuutuksen työtulo

Yrittäjän eläkevakuutuksen työtulon pitää YEL:n mukaan vastata vähintään sitä palkkaa, mikä yrittäjän työtä tekemään palkatulle ulkopuoliselle maksettaisiin.

Vahvistetun YEL-työtulon mukaan määräytyvät eläkemaksut, yrittäjäeläke ja lisäksi Kelan maksamat sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat. Työtulo vaikuttaa myös työttömyysturvan saamiseen.

Työtulon vaikutus eläkkeeseen

Yrittäjälle karttuu eläkettä jokaisen vuoden YEL-työtulon ja ikää vastaavan karttumaprosentin mukaan.

Vuodesta 2005 alkaen yrittäjälle on karttunut eläkettä 18–52-vuotiaana 1,5 prosenttia, 53–62-vuotiaana 1,9 prosenttia ja 63–67-vuotiaana 4,5 prosenttia työtulosta vuodessa.

Osa-aikaeläkkeen saamisen yhtenä edellytyksenä on, että yrittäjätoiminta on kokoaikaista. Eläkkeelle siirtyminen voi estyä tai myöhentyä, jos vahvistettu työtulo ennen osa-aikaeläkeään täyttämistä edeltäviltä vuosilta ei ole vähintään 13 793,37 euroa (2011).

Eläkettä karttuu myös joistakin sosiaalietuuksista, kuten sairausvakuutuksen päivärahoista, ansiosidonnaisista työttömyyspäivärahoista, alle kolmi-

vuotiaan lapsen hoitovapaan ja tutkintoon johtavan opiskelun ajalta.

Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä kartuttavat tietyin edellytyksin todellisen YEL-toiminnan kes-toajan lisäksi 63 vuoden ikään jäljellä oleva aika, ns. tuleva aika.

Sairauspäiväraha YEL-työtulon mukaan

Vuonna 2011 alkavan Kelan sairauspäivärahan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena on vuoden 2009 keskimääräinen YEL-työtulo, jota on korotettu yhden vuoden palkkakertoimella. Kela saa yrittäjän YEL-työtulon määrän eläkeyhtiöltä.

Jos yrittäjä työskentelee samaan aikaan myös toisen työnantajan palveluksessa, päiväraha lasket-taessa otetaan huomioon sekä ansiotulo että YEL-työtulo.

Jos yrittäjän sairastumista edeltävän kuuden kuukauden työtulo kahdella kerrottuna olisi 20 prosenttia korkeampi kuin vuoden 2009 YEL-työtulo, päivärahaa voi hakea sairastumista edeltävän kuu-den kuukauden työtulon perusteella.

Yrittäjän sairauspäivärahan omavastuu-aika sai-rastuspäivä ja kolme arkipäivää. Päivärahaa mak-setaan 16–67-vuotiaille jokaiselta arkipäivältä (myös lauantailta), enintään 300 päivältä.

Yrittäjä voi hakea Kelasta 60 päivää kestäneen sairauden jälkeen osasairauspäivärahaa, jos yrittäjä sairaudestaan huolimatta palaa työhön osa-aikaises-ti. Osasairauspäivärahaa maksetaan vähintään kaksi viikkoa ja enintään kolme kuukautta.

Kela laskee YEL:n piiriin kuuluvan yrittäjän sai-rausvakuutuksen päivärahat vahvistetusta YEL-työ-tulosta. Myös verotukseen sisältyvä sairausvakuutus-maksu määräytyy YEL-työtulosta.

Työttömyysturva ja tapaturmavakuutus

YEL-työtulon pitää olla ainakin 8 520 euroa vuo-nessa, jotta yrittäjä voi liittyä yrittäjien työttömyys-kassan jäseneksi. Työttömyyskassan ansiopäivärahan perustaksi valittu työtulo voi olla enintään YEL-työ-tulon suuruinen. Jotta kassan jäsen voi saada päivä-rahaa, hänen on pitänyt olla jäsenenä vähintään 18 kuukautta. Kela maksaa työttömyysturvan peruspäi-värahaa (25,74 euroa/päivä v. 2011) kassaan kuu-lumattomalle yrittäjälle. Työtulon vähimmäisraja ja työssäoloehto koskevat myös peruspäivärahaa. Työt-tömyyseläkkeen (koskee ennen vuotta 1950 synty-neitä) yhtenä saamisedellytyksenä on, että yrittäjä on saanut joko peruspäivärahaa tai kassan maksamaa ansiopäivärahaa enimmäisajan.

Tapaturmayhtiö sopii korvausten perusteena olevan vuosityöansion vastaavin periaattein, joita käytetään YEL-työtulon arvioinnissa.

YEL-työtulon arvioiminen

YEL-työtulon pitää vastata vähintään sitä palkkaa, mikä yrittäjän työtä tekemään palkatulle ulkopuo-liselle maksettaisiin. Työtuloa ei arvioida yrityksen tuottaman voiton tai yrittäjän verotettavan tulon mukaan.

Esimerkkejä sairauspäivärahasta ja työttömyysturvan ansiopäivärahasta 2011

Vuoden 2009 YEL-työtulo, €/v	Sairauspäiväraha, €/pv), ennen veroja (www.kela.fi)	Työttömyysturvan ansiopäiväraha €/pv, ennen veroja (www.syt.fi)
10 000	24	32
20 000	48	49
30 000	71	66
40 000	88	77
50 000	101	84
60 000	110	92
70 000	119	100
80 000	127	108
90 000	136	115
100 000	144	123
110 000	153	131
120 000	161	139
130 000	170	146
140 000	178	154
150 000	186	162

YEL-työtulo määritetään vuosityötulona, vaikka yrittäjätoiminta alkaisi kesken vuotta. YEL-maksu maksetaan kuitenkin vain siltä ajalta, kun vakuutus on voimassa.

YEL-työtulo voi olla enintään 156 625 euroa vuodessa. YEL-vakuutusta ei tarvitse olla, jos työtuloksi arvioidaan alle 6 896,69 euroa vuodessa (2011).

Eläketurvakeskuksen ohjeet työtulon arvioimiseksi

Työtulon arviointia ja työtulon vahvistamista varten Eläketurvakeskus (ETK) on tehnyt YEL-työtulo-ohjeet yhdessä yrittäjäjärjestöjen kanssa. Ohjekokoelma on osoitteessa www.etk.fi.

Ohjeiden luvut soveltuvat pääosin täysipäiväisesti ja ympärivuotisesti harjoitettavaan yrittäjätoimintaan. Työtulo voi olla ohjeellista tasoa korkeampi, jos yrittäjän työpanos tai yritystoiminnan laajuus sitä edellyttävät. Työtulo voidaan vahvistaa perustellusta syystä ohjeen tasoa matalammaksi esimerkiksi yrittäjätoiminnan sivutoimisuuden tai kausiluonteisuuden vuoksi.

Työtulon muutos

YEL-vakuutuksen työtuloa pitää tarkistaa, jos työtulo on alimitoitettu tai esimerkiksi yritystoiminta laajenee tai supistuu tai yrittäjän oma työpanos muuttuu joko pysyvästi tai tilapäisesti vähintään noin vuoden ajaksi (esim. äitiysloma).

Ilmarinen tarkistaa yrittäjän YEL-työtulon automaattisesti kunkin vuoden alussa palkkakertoimella. Vuoden 2011 alusta työtulot nousivat 1,78 prosenttia.

Työtulon muutokset voit tehdä milloin tahansa. Työtuloa voidaan muuttaa ilmoitushetkestä alkaen, ei taannehtivasti. Voit hakea työtulon muutosta Vakuutuspalvelussa, jonne pääset kirjautumaan henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillasi. YEL-vakuutuksen muutosilmoituksen voit myös täyttää ja tulostaa verkkosivuillamme www.ilmarinen.fi – Lomakkeet ja julkaisut. Vaihtoehtoisesti voit tehdä työtulon muutoksen puhelimitse soittamalla yrittäjien palvelunumeroon 010 195 000.

Työtuloa ja eläkettä voi parantaa lisämaksulla

YEL-työtuloa ei voi korottaa taannehtivasti, mutta yrittäjä voi korottaa YEL-työtuloaan lisämaksulla ja parantaa kyseiseltä vuodelta karttuvaa eläkettään. Lisämaksun ja vahvistettuun työtuloon perustuvan vuotuisen maksun perusteella lasketaan kokonaistyötulo, josta kyseisen vuoden eläke karttuu.

Lisämaksu voi olla 10–100 prosenttia vahvistetun työtulon perusteella lasketusta vuosimaksusta.

Yrittäjä voi korottaa työtuloaan lisämaksulla keran vuodessa ilmoittamalla ja maksamalla sen vuoden loppuun mennessä.

Lisämaksun voi vähentää verotuksessa, kuten muunkin YEL-maksun. Joustaminen maksussa ei muuta vahvistettua työtuloa.

Vastaavasti vuosimaksua voi tilapäisesti alentaa 10–20 prosenttia. Tällöin kyseisenä vuonna eläke karttuu vahvistettua työtuloa pienemmästä työtulosta. Maksussa voi joustaa alaspäin enintään kolme kertaa seitsemän peräkkäisen vuoden aikana.

Joustoa ei ole mahdollista käyttää muun muassa niinä kalenterivuosina, joina yrittäjä saa aloittavan yrittäjän maksunalemmusta eikä sen kalenterivuoden jälkeen, jona yrittäjä on täyttänyt 62 vuotta.

Kokeile ja hae maksujoustoa Vakuutuspalvelussa

Maksujoustopalvelun vaikutuksia voi arvioida etukäteen ja hakea joustoa Vakuutuspalvelussamme. Vakuutuspalveluun pääset henkilökohtaisilla verkkopankin tunnuksilla.

Maksun jouston vaikutus etuuksiin

Sairauspäivärahaan joustomaksu ei vaikuta, vaan päiväraha lasketaan vahvistetun YEL-työtulon perusteella.

Osa-aikaeläkkeen perustana olevan kokoaika-työn vakiintunutta ansiotuloa laskettaessa lisämaksu otetaan huomioon muilta vuosilta, mutta ei eläkkeen alkamista edeltävältä vuodelta. Samoin työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan laskennassa työkyvyttömyyttä edeltävän vuoden lisämaksua ei oteta huomioon. Jos sen sijaan maksussa joustaa alaspäin, myös eläkettä edeltävän vuoden työtulon alennus vaikuttaa eläkkeeseen.

YEL-vakuutuksen päättäminen

YEL-vakuutus päätetään, jos yrittäjätoiminta on kokonaan päättynyt tai yrittäjätoiminta on muuttunut niin vähäiseksi, että työtulo jää alle YEL:n piiriin kuulumisen rajan, 6 896,69 euroa vuodessa.

Omistussuhteiden muutos voi vaikuttaa siihen, vakuutetaanko työskentely YEL:n vai TyEL:n mukaan.

YEL-vakuutus päätetään myös silloin, kun yrittäjä siirtyy YEL:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Alle 68-vuotias yrittäjä voi ottaa vapaaehtoisena YEL-vakuutuksen myös vanhuuseläkkeen rinnalla. Eläkkeen rinnalla uutta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työtulosta vuodessa.

Vakuutuksen päättämisestä ja yrittäjätoiminnan päättymisestä yrittäjä voi ilmoittaa Vakuutuspalvelun kautta tai soittamalla Ilmarisen palvelunumeroon 010 195 000. Päättäm ilmoituksen voi tehdä myös kirjeellä tai muutositmoituslomakkeella.

Yrittäjätoiminnan keskeytykset

Lyhyen sairausloman ajaksi YEL-vakuutusta ei kannata päättää. Jos sairausloma on pitkä, yrittäjä voi alentaa tilapäisesti työtuloa alentuneen työkyvyn vuoksi tai harkinnan mukaan lopettaa YEL-vakuutuksen. Yrittäjätoiminta voi keskeytyä myös, jos yrittäjä on äitiyslomalla eikä osallistu loman aikana yrityksen toimintaan lainkaan.

Vakuutuksen voimassaollessa sairauden perusteella ei voi saada maksuvapautusta. Jos yrittäjä haluaa, että eläke karttuu pitkän sairausloman aikana, vakuutus pitää olla voimassa ja vakuutusmaksut pitää maksaa. Maksuaikatauluista voidaan sopia joustavasti.

YEL-vakuutuksen päättäminen voi vaikuttaa yrittäjän sairaus- tai työttömyyspäivärahaan. Vuodesta 2005 alkaen yrittäjälle on karttunut eläkettä muun muassa sairauspäivärahan ja äitiyspäivärahan ajoilta. Jos yrittäjän YEL-vakuutus on voimassa, eläkettä karttuu sekä vakuutuksen että päiväraha-ajan perusteella.

YEL-vakuutusmaksu

Yrittäjä kustantaa YEL-eläketurvansa itse. Maksuprosentti on sama kaikissa YEL-eläketurvaa hoitavissa yhtiöissä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maksuprosentin vuosittain. YEL-vakuutusmaksua vahvistettaessa pohjana on keskimääräinen TyEL-maksu.

Alle 53-vuotiaan yrittäjän YEL-vakuutusmaksu vuonna 2011 on 21,6 prosenttia työtulosta. Yli 53-vuotiaan yrittäjän maksu on 22,9 prosenttia.

Vanhemman yrittäjän maksu muuttuu 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta. Maksu on korkeampi, sillä eläkkeen karttuma nousee 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta 1,5 prosentista 1,9 prosenttiin ja 63 vuoden iästä 4,5 prosenttiin. Työntekijältä korkeampi eläkemaksu pidätetään jo 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Aloittavan yrittäjän maksualennus

Ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtyvä saa 25 prosentin alennuksen YEL-maksuunsa 48 ensimmäiseltä kuukaudelta. Vuonna 2011 alle 53-vuotiaan

aloittavan yrittäjän maksu on siten 16,2 prosenttia. Maksu nousee 17,175 prosenttiin 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta.

Alennuksen voi saada vielä toiseen yrittäjäjakssoon, jos ensimmäinen jakso on alkanut vuoden 2000 jälkeen ja alennusaikaa on 48 kuukaudesta jäljellä.

YEL-maksujen maksaminen

Yrittäjä voi maksaa vuotuisen YEL-maksun 1–4 tai 6 eränä. Maksun voi maksaa myös kuukausittain. Vakuutusehtojen mukaan vähintään puolet eräkuukausista pitää olla ennen elokuuta. Yrittäjä voi tarpeen mukaan muuttaa maksujen eräkuukausia.

Jos YEL-vakuutus tehdään jälkikäteen, taannehtivan ajan maksu peritään yhtenä eränä. Maksulle voi saada maksuaikaa, mutta viivästyneestä suoritukselta peritään viivästyskorko.

YEL-maksun eräpäivä on sovittu kuukauden 20. tai sitä seuraava ensimmäinen arkipäivä. Myöhästyneestä maksusta peritään viivästyskorkoa.

Viivästynyt vakuutusmaksu

Jos maksu maksetaan myöhässä, maksua korotetaan viivästyskorolla (1.1.2011 alkaen 8 %). Viivästyskoroko lasketaan eräpäivästä eli kuukauden 20. päivästä maksun suorituspäivään. Esimerkiksi, jos 20.1. erääntynyt maksu maksetaan 27.1., viivästyskoroko lasketaan seitsemältä päivältä.

Muistutus maksamattomasta maksusta lähetetään erääntymiskuukautta seuraavana kuukautena.

Viivästynyt maksu voidaan periä ulosottoteitse ilman tuomiota tai päätöstä. Maksu lähetetään ulosottoon aikaisintaan toisena kuukautena erääntymisestä.

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksuista kuin omasta velastaan.

Jos yritystoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, se vastaa myös osakkaittensa vakuutusmaksuista kuin omasta velastaan. Henkilöyhtiön yhtiömies on näin ollen vastuussa myös muiden yhtiömiesten vakuutusmaksuista.

Maksujärjestelyt

Jos vakuutusmaksun maksaminen ajallaan ei ole mahdollista, yrittäjä voi ennen eräpäivää muuttaa maksuaikataulua Vakuutuspalvelussa tai soittaa Ilmarisen asiakaspalveluun, puh. 010 195 000. Sopimalla maksujärjestelystä välttää vakuutusmaksujen siirtymisen perintätoimisto- tai ulosottoperintään sekä perinnästä aiheutuvat ylimääräiset kulut.

Eräkuukaudet ja korko vaikuttavat YEL-maksuun

Maksun eräkuukausien valinta vaikuttaa korkoutuksen kautta erääntyvään YEL-maksuun. Maksulle lasketaan joko korkohyvitystä tai -veloitusta maksukauden puolivälistä eräpäivään. Laskennassa käytettävä perustekorko on 4,5 prosenttia vuodessa (2011).

Taulukoissa on todelliset eräpäivistä riippuvat maksuprosentit. Maksu on pienin, 21,18 % (alle 53-vuotiaat) ja 22,45 (yli 53-vuotiaat), kun maksu erääntyy kerran vuodessa tammikuussa ja korko on otettu huomioon. Suurimmillaan maksu on 21,81 % (alle 53-vuotiaat) ja 23,12 (yli 53-vuotiaat), kun se painottuu loppuvuoteen ja erääntyy kaksi kertaa vuodessa, esimerkiksi kesäkuussa ja joulukuussa.

Vanhentuneet, maksamatta jääneet YEL-maksut pienentävät eläkettä

Maksamatta jäänyttä YEL-maksua voidaan periä yrittäjältä maksuunpanovuoden jälkeen viiden vuoden ajan. Jos maksu on maksamatta perintäajan päätyttyä, kyseisen vuoden YEL-työtulona käytetään eläkettä laskettaessa maksettujen maksujen suhteessa laskettua työtuloa.

Vuoden 2011 lopussa työtuloa pienennetään vuonna 2006 erääntyneiden maksamattomien maksujen vuoksi. Eläkkeen leikkaukselta välttyy, jos maksaa vuonna 2006 erääntyneet maksut vuoden 2011 loppuun mennessä.

YEL-maksut voi vähentää verotuksessa

Yrittäjän eläkekustannusta pienentää se, että YEL-maksut ovat verotuksessa kokonaan vähennyskelpoisia. Vähennyksen voi tehdä joko yritys elinkeinoverolain alaisesta tulosta tai yrittäjä (tai hänen puolisonsa) henkilökohtaisessa verotuksessaan.

Vähennyksen voi tehdä se, joka on maksut maksanut. Jos yrittäjä on maksanut maksut henkilökohtaisesti, ne vähennetään yrittäjän tai hänen puolionsa henkilökohtaisessa verotuksessa sen vuoden kuluksi, jona ne on maksettu. Koska henkilökohtaisessa verotuksessa tehtävä eläkevakuutusmaksuvähennys on perhekohtainen, aviopuolisoista kumpi tahansa voi vähentää toisen puolison maksamat YEL-maksut. Maksut kannattaa vähentää sen puolison verotuksessa, jolla on suuremmat palkka- ja muut progressiivisen verotuksen kohteena olevat ansiotulot.

Yrityksen maksamat vakuutusmaksut vähennetään yrityksen tuloksesta ja kirjataan sen vuoden kuluksi, johon maksu kohdistuu.

Esimerkkejä verovähennysoikeuden vaikutuksesta

Taulukoihin on laskettu esimerkkejä, kuinka suuri 21,6 prosentin ja yli 53-vuotiaan yrittäjän 22,9 prosentin YEL-maksu on, kun vähennyskelpoisuus verotuksessa otetaan huomioon.

YEL-tulo ja yrittäjän verotettava tulo on esimerkiksi oletettu samansuuruisiksi. Tosiasiassa YEL-työtulo määräytyy yrittäjän yrityksessä tekemän työpanoksen mukaan eikä verotettavan ansiotulon perusteella.

Verovähennysoikeuden vaikutus YEL-maksuun vuonna 2011
Alle 53-vuotiaiden ja vuoden 2011 aikana 53 vuotta täyttävien yrittäjien maksu

Työtulo	YEL-maksu 21,6 % ilman verovähennystä		YEL-maksu, kun verovähennys on otettu huomioon	
	€/v	€/v	Alennus %	Tosiasiallinen maksu %
10 000	2 160	1 614	25	16,1
14 000	3 024	2 248	26	16,1
18 000	3 888	2 790	28	15,5
22 000	4 752	3 413	28	15,5
26 000	5 616	3 836	32	14,8
30 000	6 480	4 023	38	13,4
34 000	7 344	4 488	39	13,2
38 000	8 208	5 016	39	13,2
42 000	9 072	5 416	40	12,9
46 000	9 936	5 786	42	12,6
50 000	10 800	6 168	43	12,3
60 000	12 960	7 401	43	12,3
70 000	15 120	8 589	43	12,3
80 000	17 280	8 981	48	11,2
90 000	19 440	9 450	51	10,5
100 000	21 600	10 500	51	10,5
110 000	23 760	11 550	51	10,5
120 000	25 920	12 600	51	10,5
130 000	28 080	13 650	51	10,5
140 000	30 240	14 700	51	10,5
150 000	32 400	15 750	51	10,5
156 625	33 831	16 445	51	10,5

Yrittäjän vuoden 2011 YEL-maksu 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta

Työtulo	YEL-maksu 22,9 % ilman verovähennystä		YEL-maksu, kun verovähennys on otettu huomioon	
	€/v	€/v	Alennus %	Tosiasiallinen maksu %
6 897	1 579	1 397	12	20,3
10 000	2 290	1 744	24	17,4
14 000	3 206	2 383	26	17,0
18 000	4 122	2 964	28	16,5
22 000	5 038	3 607	28	16,4
26 000	5 954	4 080	31	15,7
30 000	6 870	4 305	37	14,3
34 000	7 786	4 758	39	14,0
38 000	8 702	5 318	39	14,0
42 000	9 618	5 750	40	13,7
46 000	10 534	6 151	42	13,4
50 000	11 450	6 552	43	13,1
60 000	13 740	7 847	43	13,1
70 000	16 030	9 109	43	13,0
80 000	18 320	9 575	48	12,0
90 000	20 610	10 040	51	11,2
100 000	22 900	11 132	51	11,1
110 000	25 190	12 245	51	11,1
120 000	27 480	13 358	51	11,1
130 000	29 770	14 471	51	11,1
140 000	32 060	15 584	51	11,1
150 000	34 350	16 698	51	11,1
156 625	35 867	17 435	51	11,1

Yrittäjän ulkomaantyo

Yrittaja voi harjoittaa yritystoimintaa tilapäisesti ulkomailla ja pitää YEL-vakuutuksensa voimassa.

Yrittäjän vakuuttamiseen ulkomaantyoässä vaikuttaa myös muun muassa se, onko Suomella sosiaaliturvasopimusta työskentelymaan kanssa. Vakuuttamista säätelevät seuraavat säännökset:

- EU-maihin lähdettäessä EU:n asetus 883/2004 (tuli voimaan 1.5.2010)
- ETA-maihin ja Sveitsiin lähdettäessä vielä toistaiseksi asetus 1408/71
- Australiaan, Chileen, Israeliin, Kanadaan, Quebecin Provinssiin tai USA:han lähdettäessä kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset
- Suomen lainsäädäntö (YEL) lähdettäessä työskentelemään maihin, joiden kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta.

Vakuuttaminen sopimuksettomassa maassa

YEL koskee Suomessa asuvia ja työskenteleviä yrittäjiä. Sopimuksettomaan maahan, esimerkiksi Venäjälle lähtevä yrittaja voi pitää YEL-vakuutuksensa voimassa, jos ulkomaantyo kestää alle vuoden ja hänen on tarkoitus palata sen jälkeen Suomeen. Ehtona on, että YEL-vakuutus on voimassa lähtöhetkellä eli YEL:n piiriin kuuluva yrittäjätoiminta on jatkunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään 4 kuukautta.

EU-, ETA-maat ja Sveitsi

Yrittäjän eläkelain mukaan Suomessa asumista ei edellytetä, jos yrittaja asuu EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä. Yrittäjän harjoittaessa yrittäjätoimintaa EU-alueella vakuuttamista sääntelee EY:n asetus 883/2004 (ETA-maissa ja Sveitsissä toistaiseksi vanha asetus 1408/71). Pääsäännön mukaan jäsenvaltion alueella ammatinharjoittaja kuuluu työskentelymaan sosiaaliturvaan.

EU-maita ovat Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro.

ETA-maita ovat Islanti, Liechtenstein ja Norja, jotka soveltavat myös EU-säännöksiä. EU-Sveitsi sopimus tuli voimaan 1.6.2002. Sopimuksen mukaan Sveitsin ja EU-maiden välillä liikkuviin yrittäjiin sovelletaan vanhaa asetusta 1408/71.

Lähetetty yrittaja

Jos yrittaja lähtee tilapäisesti työskentelemään toiseen EU-maahan, ja työskentelyn ennakoidaan kestävän enintään 24 kuukautta (ETA-maat ja Sveitsi 12 kk), hän kuuluu edelleen lähtömaan vakuutukseen. Tätä aikaa on kuitenkin mahdollista jatkaa jäsenvaltioiden viranomaisten välillä sovittavalla poikkeusluvalla yleensä enintään viisi vuotta.

Yrittäjällä tai yrityksellä on oltava lähtömaassa kotipaikka. Yritysmuoto ei ole ratkaiseva eli säännös koskee yhtiömuotoisten yritysten lisäksi myös toiminimiä ja yksittäisiä itsenäisiä ammatinharjoittajia. Lähetetyn yrittäjän on harjoitettava yritystoimintaa myös lähtömaassa ennen lähettämistä. Lähetetyllä yrittäjällä täytyy ennen ulkomaille lähtöä olla YEL-vakuutus voimassa, eli hänen on tullut harjoittaa Suomessa YEL-toimintaa vähintään neljä kuukautta.

Yrittäjänä kahdessa tai useammassa maassa

Yrittaja vakuutetaan asuinmaassaan, jos hän harjoittaa huomattavaa osaa toiminnastaan siellä. Jos hän ei harjoita huomattavaa osaa toiminnastaan asuinvaltiossaan, hänet vakuutetaan maassa, jossa yrityksen keskuspaikka sijaitsee.

Huomattavaa osaa (25 %) määriteltäessä otetaan huomioon mm. liikevaihto, työaika, suoritettujen palvelujen lukumäärä ja tulo. Yrityksen keskuspaikka määriteltäessä on merkitystä mm. sillä, missä yrittäjän kiinteä ja vakituinen toimipaikka sijaitsee, harjoitetun toiminnan luonne ja kesto sekä tarjottujen palvelujen lukumäärä.

Todistukset

Yrittäjän tulee hakea lähetetyn yrittäjän todistusta ja poikkeuslupaa ETK:n lomakkeella 2142.

Vakuuttaminen sosiaaliturvasopimusmaassa

USA

Sopimuksen mukaan yrittäjän vakuuttamisessa on asuinmaa ratkaiseva, jos yrittäjä harjoittaa toimintaa molemmissa jäsenmaissa. Suomessa asuva ja yrittäjätoimintaa harjoittava yrittäjä vakuutetaan YEL:n mukaan myös USA:ssa tapahtuvasta yrittäjätoiminnasta. YEL-työtuloa määrättäessä otetaan huomioon myös USA:ssa tapahtuva yritystoiminta.

Kanada ja Quebec

Suomessa asuva yrittäjä, joka työskentelee myös Kanadassa tai Quebecissä, vakuutetaan YEL:n mukaan, mutta vain Suomessa tehdystä työstä.

Israel

Yrittäjä vakuutetaan työskentelymaassa.

Chile

Yrittäjä vakuutetaan työskentelymaassa.

Australia

Sopimuksessa ei ole yrittäjiä koskevia määräyksiä, joten heidän sosiaaliturvansa määräytyy tilanteen mukaan kummankin sopimusmaan kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Eläke ulkomaantyöstä

Yrittäjälle on voinut kertyä eläkettä, jos hän on työskennellyt EU-, ETA-maassa tai Sveitsissä. Eläkkeet lasketaan ja myönnetään kunkin maan oman lainsäädännön mukaisesti. Toisesta EU- tai ETA-maasta tuleva eläke voi vaikuttaa Suomesta myönnettävän työeläkkeen määrään.

Suomessa asuva eläkkeenhakija voi hakea EU-, ETA-maassa ja Sveitsissä ansaittua eläkettä samalla kun hän hakee eläkettä Suomessa. Eläkehakemuksen liitteeksi tarvitaan U-lomake. Lomakkeita saa Ilmarisesta ja Eläketurvakeskuksesta, joissa myös autetaan ulkomaan eläkkeen hakemisessa. Eläkehakemuslomakkeen ja U-liitteen voi palauttaa Eläketurvakeskukseen, Ilmariseen tai Kelan toimistoon. EU- ja ETA-maista ansaittu eläke maksetaan jäsenmaiden kansalaisille mihin tahansa EU- tai ETA-maahan.

Myös muissa sosiaaliturvasopimusmaissa (Australia, Chile, Israel, Kanada, Quebec ja USA) karttunut eläke maksetaan Suomeen. Jos eläkkeenhakija asuu Suomessa, Eläketurvakeskus hoitaa hakemusliikenteen Suomen ja sopimusmaan välillä.

Sopimuksettomissa maissa kertyneen eläkkeen hakemisen eläkkeenhakija joutuu huolehtimaan itse. Sopimuksettomassa maassa karttunutta eläkettä ei kuitenkaan välttämättä makseta Suomeen.

Yrittäjän työeläke

YEL antaa yrittäjälle kattavan eläketurvan eri elämäntilanteissa. Vanhuuseläkkeen lisäksi nuorellakin yrittäjällä on työkyvyttömyys- ja perhe-eläketurva sairauden tai kuolemantapauksen sattuessa. Jos sairaus uhkaa työkykyä, Ilmarinen voi tukea työhön paluuta ja työn tai ammatinvaihtoa ammatillisen kuntoutuksen avulla.

Eläkkeelle ikääntymisen perusteella

Yrittäjä voi siirtyä oman valintansa mukaan varhennetulle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden ja vanhuuseläkkeelle 63–68 vuoden iässä.

Yrittäjätoimintaa ei tarvitse lopettaa vanhuuseläkkeelle siirryttäessä. Eläke alkaa hakemista seuraavan kuukauden alusta. Yrittäjän vanhuuseläke voidaan myöntää kolme kuukautta takautuvasti edellyttäen, että YEL-vakuutus on päättynyt ennen hakemista.

Varhennettu vanhuuseläke 62-vuotiaana

Varhennetun vanhuuseläkkeen saa aikaisintaan 62 vuoden iässä. Eläkkeen alkaessa siihen tehdään pysyvä varhennusvähennys. Kertynyttä eläkettä pienennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudesta, jolla ikä alittaa 63 vuotta.

Vanhuuseläke 63–68-vuotiaana

Yrittäjä voi jäädä vanhuuseläkkeelle oman valintansa mukaan 63–68-vuotiaana. Vanhuuseläkkeenä maksetaan eläkkeelle siirtymiseen mennessä kertynyt eläke.

Jos eläke alkaa yli 68-vuotiaana, eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta lykättyltä kuukaudesta.

Osa-aikaeläke osa-aikatyöhön siirtyvälle

Yrittäjä voi saada osa-aikaeläkettä 58–67-vuotiaana. Ikäraajat vaihtelevat syntymävuoden mukaan:

- v. 1946 ja aiemmin syntyneellä ikäraja on 58–64 vuotta
- v. 1947–52 syntyneellä 58–67 vuotta
- v. 1953 ja myöhemmin syntyneellä 60–67 vuotta.

Yrittäjän osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää lisäksi, että

- yrittäjätoiminta on ollut kokoaikaista vähintään 12 kuukautta viimeisen 18 kuukauden aikana (tai enintään 24 kuukauden aikana, jos yrittäjä on saanut esimerkiksi sairauspäivärahaa). Kokoaikaisena pidetään yrittäjätoimintaa, jonka vahvistettu työtulo tänä aikana on ollut vähintään 13 793,37 euroa vuodessa (2011).

- hän puolittaa työpanoksensa ja työtulonsa. Jäljelle jäävän osa-aikaisen työtulon pitää olla vähintään 6 896,69 euroa vuodessa.

Yrittäjä voi saada osa-aikaeläkkeen myös, jos hän lopettaa yrittäjätoimintansa ja siirtyy toisen palvelukseen osa-aikaiseen työsuhteeseen. Tällöin osa-aikatyön ansioiden pitää olla 35–70 prosenttia kokoaikatyön ansiotasosta.

Osa-aikaeläke on puolet vakiintuneen ansiotason ja osa-aikaisen työtulon erotuksesta, enintään kuitenkin 75 prosenttia osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen mennessä kertyneestä eläkkeestä. Jos yrittäjällä on ollut muuta ansiotuloa yritystoiminnan rinnalla, se otetaan huomioon osa-aikaeläkkeessä.

YEL-vakuutusmaksu maksetaan osa-aikatyön työtulosta.

Ammatillinen kuntoutus työkyvyn säilymiseksi

Yrittäjä voi saada ammatillista kuntoutusta, jos sairaus uhkaa aiheuttaa työkyvyttömyyden lähivuosina. Ilmarisen tukema kuntoutus voi olla työkokeilua, työhönvalmennusta ja oppisopimuskoulutusta sekä työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta.

Ilmarinen maksaa kuntoutusajalta kuntoutusrahaa, jonka määrä vastaa työkyvyttömyyseläkettä 33 prosentilla korotettuna. Lisäksi korvataan kuntoutuksesta aiheutuneita kustannuksia.

Eläke työkyvyttömyyden sattuessa

Osatyökyvyttömyys- tai työkyvyttömyyseläkettä voi saada alle 63-vuotias yrittäjä, jolle sairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden vähintään vuoden ajaksi.

Jos työkyky voi palautua hoidon tai kuntoutuksen avulla, eläke myönnetään määräajaksi kuntoutustukena. Eläke myönnetään toistaiseksi, jos työkyvyn palautuminen ei ole todennäköistä.

Eläke työttömyyden vuoksi

Työttömyyseläkettä voi saada vuonna 1949 ja sitä ennen syntynyt 60 vuotta täyttänyt työtön yrittäjä, joka on saanut työttömyyspäivärahaa 500 päivältä ja jolla on riittävän pitkä työhistoria.

Vuonna 1950 ja myöhemmin syntyneet eivät saa työttömyyseläkettä. He voivat saada eläkkeen sijaan työttömyyspäivärahaa.

Yrittäjien työttömyyskassat maksavat jäsenilleen ansiopäivärahaa ja Kela peruspäivärahaa.

Perhe-eläke yrittäjän kuoleman jälkeen

Perhe-eläkettä maksetaan työeläkelakien piiriin kuuluneen yrittäjän jälkeen leskelle ja alle 18-vuotiaille lapsille.

Leskeneläkkeen edellytyksenä on, että avioliitto oli solmittu ennen kuin kuollut puoliso oli täyttänyt 65 vuotta. Jos puolisoilla ei ollut yhteisiä lapsia, eläkkeen saamisessa on lesken ikää ja avioliiton kestoa koskevia ehtoja.

Leskeneläkkeeseen vaikuttavat lesken omat tulot silloin, kun leskellä ei ole huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia. Lesken tuloina otetaan huomioon hänen omasta työskentelystään karttunut eläke.

Kansaneläke

Kansaneläkkeen saantiehtot ovat pääosin samat kuin työeläkkeiden. Lisätietoja oikeudesta kansaneläkkeeseen ja muihin etuuksiin saa Kelasta www.kela.fi.

Miten eläkettä haetaan?

Työeläkettä haetaan siitä eläkeyhtiöstä, jossa yrittäjä on ollut viimeksi vakuutettuna. Hakemuslomakkeen voi täyttää ja tulostaa osoitteessa www.ilmarinen.fi. Lomakkeita saa myös kaikista eläkelaitoksista, vakuutusyhtiöiden konttoreista ja Eläketurvakeskuksesta.

Jokaista eläkelajia varten on oma lomakkeensa. Työ- ja kansaneläkkeitä haetaan samalla lomakkeella.

Miten YEL-eläke lasketaan?

Yrittäjän eläkettä kartuttaa ansiotyö 18–67-vuotiaana. Eläke lasketaan jokaisen vuoden YEL-työtulosta yrittäjän ikää vastaavalla prosentilla seuraavasti:

- 18–52-vuotiaana 1,5 %
- 53–62-vuotiaana 1,9 %
- 63–67-vuotiaana 4,5 %
- yrittäjätoiminnasta eläkkeen rinnalla 1,5 %. Osa-aikaeläkkeen saajan työskentelystä eläke karttuu eri tavalla.

Vuodesta 2005 lähtien eläkettä karttuu myös eräiden sosiaalietuuksien ajoilta 1,5 % vuodessa. Eläkettä kartuttavat mm. sairauspäiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha, työttömyyskassan maksama päiväraha, alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon aika sekä opiskeluaika ammatti- ja korkeakoulututkintoa varten. Eläkettä kartuttaa joko kiinteä euromäärä tai ansiotulo, josta etuus on laskettu.

Tehtyjen työvuosien lisäksi työkyvyttömyyseläkkeeseen lasketaan yleensä mukaan ns. tulevan ajan eläke niiltä vuosilta, jotka ovat jäljellä 63 vuoden ikään. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen vuotta 2010, tulevalta ajalta kertyy eläkettä 18–49-vuotiaana 1,5 % ja 50–63-vuotiaana 1,3 % vuodessa.

Jos työkyvyttömyys on alkanut vuonna 2010 tai myöhemmin, tulevalta ajalta karttuu eläkettä 18–63-vuotiaana 1,5 % vuodessa.

Eläkkeen karttuminen vuoden 2004 loppuun saakka

Edellä kerrotut eläkkeen määräytymisen säännöt koskevat työskentelyä 1.1.2005 alkaen. Vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläke lasketaan aikaisempien sääntöjen mukaan.

Oikeusturva ja muutoksenhaku

YEL-työtulo ja vakuutuksen voimassaoloaika vaikuttavat yrittäjän eläkeajan toimeentuloon ja muuhunkin sosiaaliturvaan. YEL-asioiden käsittelyä sääntelevät lait, vakuutusehdot ja laskuperusteet. Käsitellyssä noudatetaan hyvää hallintotapaa. Työtuloa ja vakuutuksen voimassaoloaika koskevista ratkaisuista saa päätöksen, johon voi valitusaikana hakea muutosta. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä. Jos eläkeyhtiö suostuu kaikkiin muutosvaatimuksiin, se oikaisee päätöksen. Muutoin valitus ohjataan Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Lautakunnan päätökseen voi hakea muutosta Vakuutus-oikeudelta. Valitusajan jo umpeuduttua päätös

voidaan eräin edellytyksin vielä oikaista tai hakea sen purkamista.

Jos määrätty maksu on yrittäjän mielestä lain tai sopimuksen vastainen, siitä voi tehdä kirjallisen perustevalituksen Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta, jona vakuutusmaksu on maksuunpantu. Ennen valituksen tekemistä on syytä ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme ja varmistaa, voidaanko asia muulla tavoin selvittää nopeammin. Valitusasteissa käsittelyaika vaihtelee muutamasta kuukaudesta vuoteen.

TyEL-vakuutus työntekijöille

Jos yrittäjä palkkaa vierasta työvoimaa, hän järjestää aina työntekijöille työeläketurvan.

Kaikki yksityisalojen, myös kotitalouden palkkaamat työntekijät, vakuutetaan nykyisin TyEL:n mukaan työsuhteen pituudesta, palkasta tai toimialasta riippumatta.

Milloin työntekijä vakuutetaan?

Yleensä kaikista työntekijän ansioista maksetaan TyEL-maksut ja niistä karttuu eläkettä. Ansiot vakuutetaan, jos

- työntekijä on 18–67-vuotias. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja päättyy sen kuukauden lopussa, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.
- työntekijälle maksetut ansiot ovat vähintään 52,49 euroa (v. 2011) kalenterikuukaudessa. Ansiot voivat koostua useasta työsuhteesta samalla työnantajalla. Pienemmät ansiot työnantaja voi vakuuttaa vapaaehtoisesti.

Myös eläkkeensaajan ansiotyöstä työttömyys-, työkyvyttömyys-, osatyökyvyttömyys-, osa-aikaeläkkeen tai alle 68-vuotiaana alkaneen vanhuuseläkkeen rinnalla maksetaan vakuutusmaksut ja pidetään työntekijän eläkemaksu.

Sopimustyönantajan vakuutus

Työnantajan pitää ottaa TyEL-vakuutus, jos

- hänen palveluksessaan on jatkuvasti ainakin yksi työntekijä tai
- kuuden kuukauden palkkasumma on vähintään 7 518 euroa (v. 2011).

TyEL-vakuutus pitää tehdä ensimmäistä palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden aikana. Myöhässä tehty vakuutus aiheuttaa korotuksen vakuutusmaksuun takautuvalta ajalta.

Vakuutuksen tekeminen

Vakuutuksen voit tehdä sähköisesti Vakuutushakemuspalvelussamme osoitteessa www.ilmarinen.fi tai lomakkeella, jonka voit tulostaa kohdasta Lomakkeet ja julkaisut.

Asiakaspalvelumme neuvoa sinua eläketurvaan liittyvissä kysymyksissä, puhelin 010 195 000.

Voit tehdä vakuutuksen myös yhteistyöyhtiömme OP-Pohjolan-ryhmän tai Pohjantähden palvelupisteessä.

Tilapäinen työnantaja

Satunnaisesti työnantajana toimivan ei välttämättä tarvitse tehdä vakuutus sopimusta. Jos yrittäjällä on TyEL-vakuutus, vakuuttaa hän siinä myös tilapäiset työntekijänsä.

Jos yrittäjällä ei ole palveluksessaan jatkuvasti työntekijää ja hänen kuuden peräkkäisen kuukauden aikana maksamansa palkat ovat alle 7 518 euroa (v. 2011), hän voi hoitaa tilapäisen työntekijän eläketurvan vaivattomasti Tilapäisen työnantajan vakuutuspalvelussa osoitteessa www.ilmarinen.fi/tilapainentyonantaja.

Työnantaja ilmoittaa omat ja työntekijän henkilötiedot ja ansiot palkanmaksua seuraavan kuukauden

20. päivään mennessä. Palvelu laskee vakuutusmaksun, joka maksetaan samalla kertaa. Ilmoituksen tekemistä ja maksun maksamista varten tarvitaan verkkopankkitunnukset.

Tilapäisen työnantajan maksu on 23 % palkasta

Työntekijöiden muut sosiaalivakuutukset

Työnantajan pitää ottaa työntekijöille lakisääteinen tapaturmavakuutus. Työttömyysvakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutuksen maksu työntekijästä maksetaan tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä.

Työnantaja maksaa myös työnantajan sosiaaliturvamaksua=sairausvakuutusmaksu (www.vero.fi).

Ilmarisen yhteystiedot

Ilmarisen vaihde 010 284 11
Postiosoite 00018 Ilmarinen
Käyntiosoite Porkkalankatu 1,
Helsinki (Ruoholahti)
Internet www.ilmarinen.fi

Asiakaspalvelu

- TyEL- ja YEL-vakuutus- ja maksuasiat 010 195 000, ma-pe klo 8-17
- vakuutuspalvelu@ilmarinen.fi
- Vakuutuspalvelun tuki 010 284 3573
- Eläkeneuvonta 010 195 000, ma-pe klo 8-17

Asiakkaitamme palvelevat myös OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjantähden palvelupisteet.

Sosiaalivakuutusmaksut ja muut avainluvut 2011

Työnantajan lakisääteisiä sosiaalivakuutusmaksuja ovat työeläke-, tapaturmavakuutus-, työttömyysvakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksu sekä sosiaaliturvamaksu (= sairausvakuutusmaksu). Ne määräytyvät työntekijän veron ennakonpidätyksen alaisesta palkasta. Yrittäjäasemassa toimiva vakuuttaa itsensä YEL:n mukaan ja vakuutusmaksu lasketaan YEL-työtulosta. Yrittäjä voi vakuuttaa itsensä vapaaehtoisesti tapaturmavakuutuslain mukaan sekä liittyä yrittäjien työttömyyskassaan.

Työeläkevakuutusmaksu työntekijästä 2011 (%) 2010 (%)

18–67-vuotiaasta työntekijästä, jos ansio on vähintään 52,49 €/kk.

Työeläke-maksu (sopimustyönantaja)

Vuoden 2009 palkkasumma

• alle 1 788 000 €	22,5	21,8
• 1 788 000–28 608 000 €	22,5–23,0	21,8–22,4
• yli 28 608 000 €	23,0	22,4

Tilapäinen 0–0,5 %:n alennus (työttömyysmaksun ylijäämän palautus) on otettu maksuprosentissa huomioon. Maksua voi lisäksi alentaa asiakashyvitys, keskimäärin 0,4 %. Kun palkkasumma on yli 1 788 000 €, maksuun vaikuttavat myös yrityksen omat työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeet.

Tilapäisen työnantajan Työeläke-maksu 23,0 22,4

• ei vakinaista työntekijää ja 6 kk:n palkkasumma alle 7 518 €

Työntekijän eläkemaksu

• alle 53-vuotias työntekijä	4,7	4,5
• 53 iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta	6,0	5,7

Yrittäjän oma eläkevakuutusmaksu

YEL-maksu

• alle 53-vuotias yrittäjä	21,6	21,2
• 53 iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta	22,9	22,4
• uusi alle 53-vuotias yrittäjä 25 %:n alennus 48 kk ajan	16,2	15,9
• uusi yrittäjä 53 iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta	17,175	16,8

Yrittäjä voi maksaa lisävakuutusmaksua 10–100 % vahvistetun työtulon perusteella lasketusta vuotuisesta vakuutusmaksusta ja parantaa kyseiseltä vuodelta karttuvaa eläkettä. Alaspäin voi joustaa 10–20 %.

MYEL-maksu

Maatalousyrittäjän MYEL-maksu, jos työtulo on alle 24 160,65 €

• alle 53-vuotias	10,584	10,388
• 53 iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta	11,221	10,976

Maksuprosentti nousee liukuvasti 24 160,65–37 966,79 € välillä

MYEL-maksu 37 966,79 € ylittävältä työtulon osalta on

• alle 53-vuotias	21,6	21,2
• 53 iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta	22,9	22,4

Työtapaturma-, työttömyys ja ryhmähenkivakuutusmaksu

Työtapaturmavakuutusmaksu

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksu määräytyy palkkojen ja työn riskin mukaan.

Tapaturmavakuutusta hoitavat tapaturmavakuutusyhtiöt. Maksu vaihtelee välillä 0,3–8,0 0,3–8,0

Työttömyysvakuutusmaksu (ennakkotiedot)

Tapaturmavakuutusyhtiö perii työttömyysvakuutusmaksut tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä ja tilittää ne Työttömyysvakuutusrahastolle. Maksulla rahoitetaan mm. työntekijöiden työttömyysturvan ansiopäivärahoja. Maksua ei peritä alle 17-vuotiaista eikä yli 65-vuotiaista työntekijöistä.

• työnantajan maksu palkkasummaan 1 879 500 € saakka	0,80	0,75
• -1 879 500 € ylittävältä osalta	3,20	2,95
• valtion liikelaitokset palkkasummaan 1 879 500 € saakka	0,80	0,75
• -1 879 500 € ylittävältä osalta	2,05	1,90
• palkansaajan maksu	0,60	0,40
• työnantajan maksu osaomistajasta	0,80	0,75
• osaomistajan maksu	0,20	0,15

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Ryhmähenkivakuutusmaksu keskimäärin

0,071 0,071

Tapaturmavakuutusyhtiö perii ryhmähenkivakuutusmaksun tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä ja tilittää sen Työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille. Maksu peritään työntekijöistä sekä niistä yhtiömiehistä ja osakkaista, jotka on vakuutettu lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella. Korvauksia hoitaa Henkivakuutusosakeyhtiö Retro, www.retro.fi.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu 2011 (%) 2010 (%)

Työnantajan sosiaaliturvamaksu = sairausvakuutusmaksu 16–67-vuotiaasta työntekijästä vuonna 2011 maksetuista palkoista. Sosiaaliturvamaksu maksetaan verohallintoon tilitettäessä ennakonpidätyksiä. Lisätiedot: www.vero.fi

Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei peritä vuoden 2011 loppuun saakka seuraavilla alueilla:

- Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki, Ylitornio
- Hailuoto, Kajaani, Kuhmo, Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, Vaala, Vuolijoki
- Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara, Valtimo
- Houtskari, Iniö, Korpoo, Nauvo, Velkua

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu

Maksu sisältyy veron ennakonpidätysprosenttiin, sitä ei pidätetä erikseen palkasta.

• palkansaajan sairausvakuutusmaksu	2,01	2,40
- päivärahamaksu 0,82		
- sairaanhoitomaksu 1,19		
• yrittäjän sairausvakuutusmaksu	2,11	2,52
- päivärahamaksu 0,92		
- sairaanhoitomaksu 1,19		
• eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu	1,36	1,64

Indeksiluvut 2011 2010

• palkkakerroin (ansioiden rahamäärät, YEL-työtulot): nousu 1,78 %	1,253	1,231
• työeläkeindeksi (eläkkeet): nousu 1,35 %	2323	2 292

Elinaikakerroin (1949) (1948)

V. 1949 ja 1948 syntyneille määritelty elinaikakerroin.	0,98689	0,99170
Pienennyksen voi korvata lisätyöskentelyllä. Pienennys %	1,311	0,83

Ansioiden rajamäärät € €

TYEL

• lain piiriin kuuluvan ansion alaraja €/kk	52,49	51,57
• sopimustyönantaja: jatkuvasti ainakin yksi työntekijä tai 6 kk:n palkkasumma vähintään	7 518,00	7 386,00
• tilapäinen työnantaja: ei jatkuvasti työntekijää ja 6 kk:n palkkasumma alle	7 518,00	7 386,00

YEL

• lain piiriin kuuluvan yrittäjätoiminnan työtulon alaraja €/vuosi	6 896,69	6 775,60
• työtulon enimmäisraja €/vuosi	156 625,00	153 875,00
• työtulon vähimmäismäärä osa-aikaeläkkeen saamiseksi €/vuosi	13 793,37	13 551,19
Yrittäjän työttömyysturvan piiriin pääsyn vähimmäisvuositytö € /vuosi	8 520,00	8 520,00
Työttömyyseläkkeen saaja saa ansaita enintään €/kk	656,08	644,56
Työkyvyttömyyseläkkeen saaja saa ansaita aina vähintään €/kk	600,00	600,00
- 1.3.2011 alkaen €/kk	687,74	

Korot 2011 (%) 2010 (%)

• TyEL:n perustekorko		
- 1.1.–30.6.	4,50	3,50
- 1.7.–31.12.		4,50
• YEL:n perustekorko		
- 1.1.–31.12.	4,50	3,50
• Viivästyskorko		
- 1.1.–30.6.	8,0	8,0
- 1.7.–31.12.		8,0

ILMARINEN

Porkkalankatu 1, 00018 Ilmarinen,
puhelin 010 284 11,
www.ilmarinen.fi

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
Porkkalankatu 1, 00018 Ilmarinen
puh. 010 284 11
www.ilmarinen.fi